

עין משפט
גזר מצוה

פַּטָּא א מ״י פֿי״א מהל' גירושין הלכה כה':
צ ב ג מ״י שס הל':
כ סתם עשין נ' טוֹשׁ״ע
אה״ע סימן יג סעיף א':

❖

הגהות הב"ח

(א) גמ' שאינה ראויה לילד ברוך צריכות להמתין ג':
(ב) רש"י ד"ה ככרס וכו' בעין גטיות הכרס:
(ג) ד"ה מחלוקת וכו' אחריה מיד באותה מסכת בין שסמס אחריה נמשכת אחרת:

❖

תוספות ישנים

הלכה כרבי יוסי וה"ה דה"מ למימר כר' יהודה אלא נקט כר' יוסי משום דנימוקו עמו: ורבי יוסי ממיר ללארס ולנישא מיד ל"ג ר' יוסי דהא משמע לקמן דמיקל בהבטחה אף כגשואה אלמנה כדמשמע דקאמר (לקמן מג ע"א) אלא אימא כל הנשים ינשאו פ"י אף נשואות והכא משמע דלא ממיר לנישא אלא זקנה ואילונית שפיר אשה בעלתא לא. ח"י שפיר נקטין לה (א) דהכי משמע בעירובין (דף מו) דמיימי מהכא (ז' דר' יוסי ליתיה להני גללי אלא ודאי גרסי' ליה והאי דנקט ממיר ללארס ולנישא על זקנה ואילונית וכו' לאו למנועי שאר נשים אלא משום דלא מיירי ט"ק אלא בסבי לא קאמר ממיר ר' יוסי בכל הנשים משום דח"י לא איירי בהו אפי' ה"ז בשאר נשים. ופירש רבינו נתנאל דלגליל גרסי' הלכה כר' יהודה דאי גרסי' ר' יוסי לא היה ליה לתפסק הלכתא כיוחיה אלא לקמן על משנת ר' יוסי שרמי הספרי לקמן (גמ.) ר' יוסי ואמר כ' הנשים וכו' ח"כ לעיל מיניה וכו' ר' יהודה וא"ת אמאי לא בעינן שלשה חדשים ימים להמתין כי שמא לא נקלט הירע עד לאחר ג' ימים וא"כ אם תנשא מיד לאחר ג' חדשים ותלך שלשה חדשים ויוסי אחד לא נדע אם הוא מן הראשון או מן האחרון דהא יכול להיות אף מן הראשון והוא מנ"י חדשים ויוסי א' כי לא נקלט עד יוס' א' לאחר מיתת הבטל וי"ל דהא דאין אט וקאי שפיר בין אלארוסות בין אנשואות אלא שהדיוק דמשמע יתארכו אין ינשאו לא לא קאי אכל נשים אלא אנשואות לחוד אכל פשטא דמתנימין

(א) וכו"כ התוספות עירובין שס. (ב) אולי צ"ל דמיימי מהכא מהא דל"ר יוחנן דהלכה כרבי יוסי דלמנייהו להני כללי.

מב:

טו **רבי יוסי** **אומר** **כל הנשים יתארכו**. בעירובין (דף מו.) פ"י בקונט' דאפילו ארוסות דוקא יתארכו אכל ינשאו לא דגזר רבי יוסי ארוסה אטו נשואה ואין נראה דאי גרס כזרייתא דרדופה רבי יוסי ממיר ללארס ולנישא מיד א"כ קשיא דרבי יוסי אדרבי יוסי דהכא גזר אפילו ארוסה אטו נשואה כ"ש דהוה

ליה למיגזר נשואה דרופה אטו שאינה רדופה ואפילו גרס כזרייתא דרדופה רבי יהודה מ"מ קשיא דהיכי מוכח בפרק מי שהוציאוהו (ג"ז סט) ובגמ' דיחידאה פליג עליה כזרייתא דרדופה ותנא קמא דמתנימין הוא ר"מ דלמא ר"מ דרדופה הוא כר' יוסי דמתנימין דלא שרי אלא ליארס אכל לנישא לא וזריכות להמתין שלשה חדשים דקאמר ר"מ היינו מלינשא אכל ליארס מיד שרי ואף על גב דקמני סתמא זריכות להמתין הכי נמי קמני בפרק ד' אחין (לעיל דף לה. ושם) גבי גיורת ושבויה ואנוסה ומפותה זריכות להמתין סתמא דבני רבי יהודה וע"כ היינו דוקא לינשא דליארס אפי' נשואה שרי הכא ר"י ועוד היכי מוכח בגמ' דהדר ביה ר' יוחנן ממתני' דכרמא דקמני כולן זריכות להמתין דלמא לינשא קאמר אכל ליארס שרי וגראה כמו שפי' רש"י כאן דרבי יוסי שרי נמי ארוסה לינשא ולא פליג ארבי יהודה אלא צאיבול לחודיה ומייהו מה שהציא ראייה דשמעינן לרבי יוסי דמיקל בהבטחה טפי מרבי יהודה בסוף פרק ד' אחין (ג"ז סט) אינה ראייה דללמא כגזירת ואנוסה מיקל משום דמתהפכת שלא מתעבר כדאמרין לעיל (דף לה.) אכל לעולם גזר ארוסה אטו נשואה ומזרייתא דרדופה היה יכול לנקדק אי גרס בה ר' יוסי ולא גזר אפי' נשואה רדופה אטו שאין רדופה כ"ש דלא גזר ארוסה אטו נשואה והא דפסיק רבי יוחנן כר' יוסי ולא נקט ר' יהודה כיון דשייחא שוין משום דלא לפסוק כרבי יוסי גם צאיבול או נקט ר' יוסי כדפי' בקונטרס משום דנימוקו עמו וא"ת כשמגיה בגמרא (לקמן מג.) אימא רבי יוסי אומר כל הנשים ינשאו ופירין וליה ליה לרבי יוסי להבזין ומאי קשיא ליה נימא דכל הנשים לאו דוקא ואלארוסות דוקא קאי ולא אנשואות דמעיקרא נמי לא היו כל דוקא דלא היו קאי אלא אנשואות דלארוסות שרי אפילו לינשא וי"ל דלא דמי דהשתא היו כל דוקא וקאי שפיר בין אלארוסות בין אנשואות אלא שהדיוק דמשמע יתארכו אין ינשאו לא לא קאי אכל נשים אלא אנשואות לחוד אכל פשטא דמתנימין

אכל נשים קאי אכל קשה לר"ת דקמני לקמן כזרייתא וכולן לא ינשאו עד שיהו להם שלשה חדשים משמע אפילו ארוסות כמו כל הנשים ודוחק לתקן בין וכולן לכל הנשים ואר"ת דגרס כזרייתא דרדופה רבי יוסי ממיר ללארס ול"ג לינשא וגזר ר' יוסי ארוסה אטו נשואה ודוחק הוא למחוק הספרים דככולהו גרס לינשא ועוד דליארס אפילו נשואה שרי:

קאמר רבי יעקב **צר אידי** **אמר רבי יוחנן** **רבי מאיר** **ורבי יהודה** **הלכה כר"י** **ר"י** **ורבי יוסי** **הלכה כרבי יוסי ואין צ"ל רבי מאיר** **ורבי יוסי** **הלכה כרבי יוסי ודייק** **דליתנהו להני כללי** **מדאיצטריך רבי יוחנן** **לפסוק** **כרבי יוסי אף על גב דיחידאה פליג עליה ואי גרס הלכה כרבי יהודה שפיר איצטריך לפסוק הלכה כר' יהודה לאפוקי מר' יוסי דפליג עליה: **סַתָּם ואח"כ** **מחזירות** **היא. וא"ת** **°** **והא** **אמרין** **צריש** **מסכת צילה** **(דף ז.)** **גבי** **שבת** **סתם** **לן** **תנא כר"ש** **דמנן** **מחמתין** **דלועינן כו'** **אע"ג** **דפליג ר' יהודה** **בסיפא** **וקאמר** **אם** **לא** **היתה** **נצילה** **מערב** **שבת** **כו'** **יש** **לומר** **דנהי** **דלא** **חשיב** **סתם** **גמור** **מ"מ** **חשיב** **כרבים** **לגבי** **יחיד** **וא"ת** **צפ' המוילאי** **יין** **(שבת** **פא: ושם)** **דפריך** **ומי** **סבר** **רבי יוחנן** **דצר** **שאין** **מתכוין** **אסור** **והאמר** **ר' יוחנן** **הלכה כסתם** **משנה** **ותנן** **מזר** **חופף** **ומפספס** **אכל** **לא** **סורק** **ומאי** **קושיא** **דסתמא** **בזיר** **(דף מו.)** **ופלוגמא** **צפ"צ** **צדיה** **(דף כג.)** **גבי** **קירור** **וקרפון** **ובתרי** **מסכתי** **אמר צפ"ק** **דמס' ע"ו** **(דף י. א. סו.)** **אין** **סדר** **למשנה** **ולכילא** **למימר** **דר' יוחנן** **אית** **ליה** **הלכה** **כסתם** **אפי'** **כסתם** **ואח"כ** **מחלוקת** **היא** **ו"ל** **דודאי** **כסתם** **ואח"כ** **מחלוקת** **מודה** **ר' יוחנן** **דאין** **הלכה** **כסתם** **אכל** **בתרי** **מסכתי** **אית** **ליה** **לר' יוחנן** **דהלכתא** **כסתם** **וטעמא** **דר' יוחנן** **משום** **דמסתמא** **אית** **לן** **למימר** **דמחלוקת** **ואח"כ** **סתם** **הוא** **ולא** **סתם** **ואח"כ** **מחלוקת** **דאין** **לנו** **לומר** **שחזר** **בו** **רבי** **מפסקו** **עד** **שנראה** **בפירוש** **ומייהו** **שאר** **אמוראי** **אית** **להו** **דבתרי** **מסכתי** **אין** **סדר** **למשנה** **ואין** **הלכתא** **כסתם** **וא"ת** **דצפ' כל** **גגות** **(ש"ירובין** **דף כז. ושם)** **פסק** **ר' יוחנן** **כר"ש** **בין** **עירבו** **בין** **לא** **עירבו** **ופריך** **והא** **אמר** **ר' יוחנן** **הלכה** **כסתם** **משנה** **ומיייתי** **מסתם** **משנה** **דבפרק** **חלון** **(סס** **דף ע.)** **והיינו** **סתם** **ואח"כ** **מחלוקת** **ומירך** **ה"ר** **אהרן** **כחן** **דעיקר** **קושיא** **לרבי** **יוחנן** **אינה** **אלא** **דלא** **גזר** **בעירצו** **וצוה** **הדצר** **הוי** **מחלוקת** **ואח"כ** **סתם** **מחלוקת** **בשלש** **חזירות** **במי** **שהוציאוהו** **(סס** **דף מה.)** **וסתם** **בפרק** **חלון** **אכל** **בפרק** **כל** **גגות** **לא** **פליגי** **בגזירה** **ומייהו** **קשה** **דבסוף** **פרק** **קמא** **דמסכת ע"ו** **(דף כה.)** **גבי** **שכירות** **במים** **פסק** **שמואל** **כרבי יוסי** **אע"ג** **דסתם** **לן** **תנא** **בתר** **הכי** **כרבי** **מאיר:****

החולין ליבמתו פרק רביעי יבמות

ואי מינסבא דלמא מיעבדא. לאחר לידתה ומיעבר עליה חלכה וקטלה לצרה צרעב: **ממסמסא** **ליה**. מאכילתו: **לא** **יהב** **לה** **בעל**. משום דלאו צריה הוא: **וליסבעיניה** **ליורשים**. של בעל ראשון: **אשה נושה** **נצא** **נצ"ה**. ולתצוע יורשים כשציל צנה: **והורגם** **אם** **צנה**. על כרחיה מת צנה צרעב: **הי** **גינהו** **צטולות** **הי** **גינהו** **ארוסות**. הא חדא היא דהיכי משכחת לה בתולה יבמה אם לא ארוסה: **הכי קאמר**. כלומר לא תמני אחת ואחת דמשמע תרי מיילי אלא כולה חדא קמני ופרושי קמפרש אחת בתולות ואחת צעולות וכגון שנתארמלו או נתגשרו בין מן האירוסין דהיינו בתולות בין מן הנשואין דהיינו צעולות: **הכלה** **כר' יוסי**. דשרי ארוסות לינשא הואיל וליכא למיחש לנרע ראשון ונשואה ליארס. והאי דנקט ר' יוסי ולא רבי יהודה דהא רבי יהודה נמי שרי ארוסה לינשא כדדיאי' אלא משום דר' יוסי נימוקו עמו: **מכלל דיחידאה פליג עליה**. תנא קמא דלאר לא ינשאו ולא יתארכו אחת ארוסות ואחת בתולות דאסר אפי' ארוסות ליארס כ"ש לינשא יחידאה היא ולאו סתמא דרבים היא: **ה"ג אין ופסגיא**. בנימוחא: **רדופה**. רגילה. וגם סמוך למיתתו עמדה צבית אציה זמן מרובה דליכא למימר מעוברת היא: **או** **שהיה** **לה** **כעס**. ולא שימשה: **עקרה**. שנעקר רחמה ונטלה האם שלה: **אילונית**. ממעי אמה לקייה היא ואין לה סימני שער ודדים: **או שאינה ראויה לילד**. לאיתמי' [מחמת] סמא או חולי: **כולן זכיות להממין**. דגזרו שאינה ראויה אטו ראויה: **ממסני' דכרמא**. שנשנית ככרס ציבנה מחמת אותה משנה חזר בו: **ככרס ציבנה**. שהיו יושבים שורות שורות בעין (ט) הכרס: **לא** **חש** **לקימחיה**. למה שהוא טומן ומוציא מפיו כלומר לדיבורו: **ססס ואח"כ מחלוקת**. **היא**. דהא איפלגו עלה ר' יוסי ור' יהודה: **מחלוקת ואחר כך ססס**. בין סססס אחריה מיד (א) כחחד מהם בין סססס אחריה כמסכת אחרת צאומה הסדר כגון נתן אמר לנצע דמחלוקת צצ"ק בהגזל (דף ק: וססס צצ"מ (דף ע.) כל המשנה ידו על התחתונה וסתם לן כר"י דלאמר לא השגח יתר על היציאה כו' הלכה כסתם: **ססס ואחר כך מחלוקת**. כי ממני': **מנקיט**. מלקט ממנו הלכות פסקות הלכה כפלוגי ופלוגי: **רבי**

ואחר כך מחלוקת מאי אמר ליה אין **הלכה כסתם** **סתמא דמתני'** **ומחלוקת** **בברייתא** **מאי א"ל** **בב"ב**

וב' דוחק להם שלשה חדשים משמע אפילו ארוסות כמו כל הנשים ודוחק להלק בין וכולן לכל הנשים ואר"ת דגרס כזרייתא דרדופה רבי יוסי ממיר ללארס ול"ג לינשא וגזר ר' יוסי ארוסה אטו נשואה ודוחק הוא למחוק הספרים דככולהו גרס לינשא ועוד דליארס אפילו נשואה שרי: **הַלְבָּה** **ברבי יוסי**. ול"ג כרבי יהודה דהא צפ' מי שהוציאוהו (עירובין דף מו.) קאמר רבי יעקב צר אידי אמר רבי יוחנן רבי מאיר ורבי יהודה הלכה כר"י ר"י ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי ואין צ"ל רבי מאיר ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי ודייק דליתנהו להני כללי מדאיצטריך רבי יוחנן לפסוק כרבי יוסי אף על גב דיחידאה פליג עליה ואי גרס הלכה כרבי יהודה שפיר איצטריך לפסוק הלכה כר' יהודה לאפוקי מר' יוסי דפליג עליה: **סַתָּם ואח"כ** **מחזירות** **היא. וא"ת** **°** **והא** **אמרין** **צריש** **מסכת צילה** **(דף ז.)** **גבי** **שבת** **סתם** **לן** **תנא כר"ש** **דמנן** **מחמתין** **דלועינן כו'** **אע"ג** **דפליג ר' יהודה** **בסיפא** **וקאמר** **אם** **לא** **היתה** **נצילה** **מערב** **שבת** **כו'** **יש** **לומר** **דנהי** **דלא** **חשיב** **סתם** **גמור** **מ"מ** **חשיב** **כרבים** **לגבי** **יחיד** **וא"ת** **צפ' המוילאי** **יין** **(שבת** **פא: ושם)** **דפריך** **ומי** **סבר** **רבי יוחנן** **דצר** **שאין** **מתכוין** **אסור** **והאמר** **ר' יוחנן** **הלכה כסתם** **משנה** **ותנן** **מזר** **חופף** **ומפספס** **אכל** **לא** **סורק** **ומאי** **קושיא** **דסתמא** **בזיר** **(דף מו.)** **ופלוגמא** **צפ"צ** **צדיה** **(דף כג.)** **גבי** **קירור** **וקרפון** **ובתרי** **מסכתי** **אמר צפ"ק** **דמס' ע"ו** **(דף י. א. סו.)** **אין** **סדר** **למשנה** **ולכילא** **למימר** **דר' יוחנן** **אית** **ליה** **הלכה** **כסתם** **אפי'** **כסתם** **ואח"כ** **מחלוקת** **היא** **ו"ל** **דודאי** **כסתם** **ואח"כ** **מחלוקת** **מודה** **ר' יוחנן** **דאין** **הלכה** **כסתם** **אכל** **בתרי** **מסכתי** **אית** **ליה** **לר' יוחנן** **דהלכתא** **כסתם** **וטעמא** **דר' יוחנן** **משום** **דמסתמא** **אית** **לן** **למימר** **דמחלוקת** **ואח"כ** **סתם** **הוא** **ולא** **סתם** **ואח"כ** **מחלוקת** **דאין** **לנו** **לומר** **שחזר** **בו** **רבי** **מפסקו** **עד** **שנראה** **בפירוש** **ומייהו** **שאר** **אמוראי** **אית** **להו** **דבתרי** **מסכתי** **אין** **סדר** **למשנה** **ואין** **הלכתא** **כסתם** **וא"ת** **דצפ' כל** **גגות** **(ש"ירובין** **דף כז. ושם)** **פסק** **ר' יוחנן** **כר"ש** **בין** **עירבו** **בין** **לא** **עירבו** **ופריך** **והא** **אמר** **ר' יוחנן** **הלכה** **כסתם** **משנה** **ומיייתי** **מסתם** **משנה** **דבפרק** **חלון** **(סס** **דף ע.)** **והיינו** **סתם** **ואח"כ** **מחלוקת** **ומירך** **ה"ר** **אהרן** **כחן** **דעיקר** **קושיא** **לרבי** **יוחנן** **אינה** **אלא** **דלא** **גזר** **בעירצו** **וצוה** **הדצר** **הוי** **מחלוקת** **ואח"כ** **סתם** **מחלוקת** **בשלש** **חזירות** **במי** **שהוציאוהו** **(סס** **דף מה.)** **וסתם** **בפרק** **חלון** **אכל** **בפרק** **כל** **גגות** **לא** **פליגי** **בגזירה** **ומייהו** **קשה** **דבסוף** **פרק** **קמא** **דמסכת ע"ו** **(דף כה.)** **גבי** **שכירות** **במים** **פסק** **שמואל** **כרבי יוסי** **אע"ג** **דסתם** **לן** **תנא** **בתר** **הכי** **כרבי** **מאיר:**

במקום

מסורת הש"ס

(א) [עירובין מו.], (ב) שם ע"ש כמחנות (ג) ע"ש [תוספתא פ"ו], (ד) [בעירובין ובמחנות א'] (ה) יוסי וכו"א בשאלמות (ו) יורה ס"ס יג אכן כמוספת' איתא דבי יהודה ועיין תוספות לעיל לד: כד"ה אכלן, (ז) [תוספתא סס:], (ח) [שבת מו. וס"ז], (ו) [פסחים פד. יומא מ"ו סוכה נד.א.], (י) [ב"ק קכ. ע"ו ו. דהה יא.], (יא) [לעיל מה.], (ט) [ש"ך לעיל במשנה מה.].

❖

גליון הש"ס

גמ' א"ל ח"י כסתם. עיין חידושי הרשב"א ב"ק קכ ע"א ד"ה אלא הלכה: תוס' ד"ה סתם ואח"כ במחלוקת וכו' וא"ת והא אביר' וכו'. עיין תשובת הרשב"א סי' קוד:

❖

הגהות הגר"א

[א] גמ' צבית האסורין. י"ב כמספתא וירושלן. אימא או שהלך בעלה למדינת הים וכו"ה כמחנות ס ע"צ: [ב] שם ר' יהודה. י"ב כמחנות שם גירסא רבי יוסי וכוה מתוך קושיא רש"י ד"ה הלכה דנקיט רבי יוסי משום הברייתא:

❖

מוסף רש"י

הלכה כר' יוסי. דממיר ללארס מעל (ש"ירובין מו.) דיחידאה פליג עליה. דהך סתמא דמניא לעיל אחת ארוסות ואחת נשואות. יחידאה הוא (שם.) רדופה לילך לבית אביה. מדירה לגזר צבית אציה בעיר אחרת ואינה רגילה עם בעלה (שם) כל אלו אין דרבן להעבר (כחובות ט.) או שהייתה היא חולה. ואינה מקבלת טורח פשמים (ש"ירובין שם.) עקרה. מחמת מול, שכבר נישאת לג' בני ארס ולא ילדה להן והמחוקק עקרה (שם.) אילונית. ממעי אמה יש לה סימנין שאין לה שערות ולא דליק' ולשון אילונית דוקריתא, כאלו זה שאני יולד (שם.) שאינה ראויה לילד. מחמת משקה סס (שם) או: שענקר בית הירון שלה (כחובות ט.) דברי ר' מאיר. אלמא ר"מ הוא דגזר בהאיא דשטיטא לן דליתנה מעוברת וה"ה לארוסה (ש"ירובין שם.) הלכה כסתם משנה. רבי הוא סדר המשנה, וכשראה דבני חסד וישרו בעיניו, שגאן סתם ולא הוסיך שם אומנין עליהן כדי שלא יהו שנויה מפי יחיד וגראין כאליו שטו מפי המרוצים ויעשו כמותן (ביצה ב.) לא חש לקמחיה. למה שהוא טומן, אף טמין סס פסולת (פסחים טז.) טומן ומציא סובין ואיני מושש כלומר מרביע דברים שאינם (סוכה ד.) מחלוקת ואחר כך סתם הלכה כסתם. כל מחלוקת שנתלקו תנאים ואחר כך סתם לנו כמשנתנו כאחד מהן, הלכה כמותו, דכיון דסתמא אחר המחלוקת ש"מ דקמו רבנן כטעמיהו ומסתברא טעמא דהאריך (ש"י ד.)